

FUDBALSKI POVERIOCI U STEČAJNOM POSTUPKU**

Sažetak

Predmet ovog rada je institut fudbalskih poverilaca koji postoji u stečaju fudbalskih klubova u Engleskoj. Reč je o institutu koji je uveden u praksu engleskog fudbala autonomnim aktima fudbalskih tela engleske lige. Njegova uloga se vidi u očuvanju integriteta fudbalskog takmičenja i zaštiti fudbalskih klubova učesnika Lige, dok pitanje zaštite interesa ostalih poverilaca izvan sfere fudbala za njegove pristalice ostaje po strani. Iako se pitanje njegove opravdanosti razmatralo već nekoliko puta pred engleskim sudovima, pravilo i dalje opstaje. Pravilo se kritikovalo sa dva aspekta – da podstiče neracionalno trošenje klubova i da njegova primena odstupa od osnovnih principa stečajnog prava. U radu ćemo se pored pitanja fudbalskih poverilaca ukazati i na stečajnu politiku engleske fudbalske lige čiji neodvojivi element čini pravilo o fudbalskim poveriocima.

Ključne reči: fudbal, fudbalsko pravo, stečajno pravo, fudbalski poverioci, pari passu princip, anti-depravation rule.

1. UVODNA RAZMATRANJA

Fudbalski klubovi spadaju u red subjekata koji imaju specifičan položaj u pravnom poretku što je posledica toga da pored komercijalnog imaju i sportski cilj.¹ Klubovi nisu samo fudbalske organizacije, već i brendovi koji imaju iza sebe armije navijača i poštovalaca.² Profesionalni sportski klubovi posluju kao kompanije, ali su takođe deo sportske utakmice što može stvoriti konflikt između

* Stručni saradnik, Institut za uporedno pravo u Beogradu, e-mail: a.visekruna@iup.rs

** Rad je nastao kao rezultat naučnoistraživačkog rada Instituta za uporedno pravo koji finansira Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije prema Ugovoru o realizaciji i finansiranju naučnoistraživačkog rada NIO u 2023. godini (evidencioni broj: 451-03-47/2023-01/200049 od 3. 2. 2023. godine).

¹ Logika i priroda sportskih delatnosti, na primer, nalažu i posebna pravila o formi sportskih organizacija. Vid. M. Momčilov, „O mogućim pravnim formama sportske organizacije u srpskom pravu”, u: *Srpski fudbal - uporednopravni izazovi i perspektive II* (ur. Miloš Stanić, Dejan Šuput), Institut za uporedno pravo, Beograd 2022, 71–85.

² V. Čolović, „Insolventnost i fudbalski klubovi”, u: *Srpski fudbal : uporednopravni izazovi i perspektive* (ur. Jovan Šurbatović), Institut za uporedno pravo, Beograd 2016, 49.

komercijalnih i sportskih ciljeva kluba — ovo može dovesti do toga da vlasnici više polažu na sportski uspeh, umesto na finansijski održivo poslovanje kluba.³ Kod fudbalskih klubova primetna je snažna korelacija između trošenja novca i uspeha na terenu te su klubovi često rizikovali finansijsku stabilnost u nastojanju da ostvare što bolje fudbalske rezultate.⁴

Specifičnost položaja klubova u pravnom i privrednom sistemu prenosi se i na teren stečajnog postupka. Pre svega, klasični modeli predviđanja finansijskih teškoća koji se primenjuju na kompanije, ne mogu (u potpunosti) da se primene na fudbalske klubove, upravo zbog postojanja i sportskog cilja.⁵ Takođe, za razliku od drugih industrija gde pad jednog konkurenta osnažuje druge, u fudbalskoj industriji klubovi se oslanjaju na opstanak drugih klubova, jer međusobno ekonomski zavise jedni od drugih – kada jedan klub prestane da postoji, to ne uvećava udeo drugih klubova na tržištu.⁶ Ako jedan klub zapadne u finansijsku krizu, to može da oslabi celu ligu, jer u takvim okolnostima klubovi neće biti u mogućnosti da ispune svoje obaveze, što podriva kredibilitet i integritet (celovitost) takmičenja.⁷

Neminovno je da otvaranje stečajnog postupka sa sobom povlači posledice ne samo po stečajnog dužnika, već i sve druge subjekte koji su sa njim povezani. U fokusu ovog rada biće fudbalsko pravo Engleske gde se u slučaju nastupanja „stečajnog događaja” primenjuje poseban institut tzv. pravilo fudbalskih poverilaca (*football creditors rule* – FCR). Primena ovog pravila podrazumeva privilegovan položaj unapred definisanih poverilaca koji u slučaju stečaja fudbalskog kluba moraju da se namire pre drugih neobezbeđenih poverilaca. Ovo pravilo predmet je kritika u medijima, akademskoj javnosti, a bilo je i predmet sudskih sporova. Njegova primena otvara pitanje pravičnosti privilegovanja fudbalskih poverilaca u odnosu na druge poverioce, imajući u vidu da to nije u skladu sa proklamovanim načelima stečajnog prava.

U cilju boljeg razumevanja predmeta rada, prvo će se predstaviti uzroci i pravne posledice otvaranja stečajnog postupka u fudbalskoj industriji uz poseban osvrt na englesko pravo. Rad će se potom fokusirati na dva međusobno usko povezana pitanja stečajnu politiku engleske fudbalske lige i pravilo o fudbalskim poveriocima koje je njen sastavni deo.

³ R. Evans, „The ‘S-Score’ of financial sustainability for professional football clubs”, *Working Paper. Birkbeck Sport Business Centre*, 15(1)/2023, 12, dostupno na: <https://eprints.bbk.ac.uk/id/eprint/51807/> (17. 8. 2023).

⁴ C. Flanagan, „Paid in Full: A Critical Look at the Law and Economics of the Football Creditors Rule”, *Entertainment and Sports Law Journal* 14(3)/2016, 12.

⁵ R. Evans, 7.

⁶ C. Flanagan, 7. Kao ilustracija, navodi se primer stečaja škotskog fudbalskog kluba Rendžers, usled koga više mogao da se igra *Auld Firm Derby* kao jedna od najpoznatijih utakmica škotske lige, naredne godine je opala prodaja karata Seltika, a sve je imalo i negativan uticaj na prihode lige od televizijskih prava.

⁷ B. Buraimo, R. Simmons, S. Szymanski, „English Football”, *Journal of Sports Economics* 7(1)/2006, 40.

2. PRAVNE POSLEDICE OTVARANJA STEČAJNOG POSTUPKA NA FUDBALSKE KLUBOVE

2.1. Finansijske teškoće fudbalskih klubova

Pitanje finansijskih teškoća fudbalskih klubova nije novo, jer još od 60-ih godina XX veka zaokuplja pažnju engleske javnosti. Reč je o fenomenu čije efekte ne osećaju samo stečajni dužnici i poverioci, već se prelivaju i na druge nosioce interesa i mogu imati značajne ekonomske i društvene posledice.⁸ U stečaju fudbalskih klubova u Engleskoj postoji paradoksalna situacija – stopa opstanka klubova je visoka uprkos rastućim dugovima.⁹ Opšti utisak je da se fudbalski klubovi u Engleskoj suočavaju sa stečajem u zabrinjavajuće velikom broju slučajeva i da je mali broj njih razvio održive poslovne modele putem kojih mogu da izbegnu stečaj, ili ponovno nastupanje okolnosti koje dovode do stečaja.¹⁰ Uprkos brojnim pokušajima da se ovaj problem reši, on i dalje opstaje.

Može se navesti nekoliko razloga zašto su klubovi izloženi finansijskim teškoćama¹¹ – nemogućnost da prodaju igrače na tržištu, gubitak prihoda zbog prelaska u niži rang (od prodaje TV prava i karata za utakmice) i nemogućnost da se usklade troškovi i prihodi nakon gubitka statusa, nemogućnost da se ispunjavaju obaveze prema zaposlenicima, nemogućnost klubova da ostvare očekivane prihode od TV prava.¹² Engleska liga je hijerarhijski sistem koji funkcioniše po principu promocije i ispadanja;¹³ pojačane razlike između prihoda koje klubovi u različitim divizijama ostvaruju, podstiču klubove da preduzimaju veći rizik kako bi izbegli ispadanje ili ostvarili promociju.¹⁴ Klubovi nakon ispadanja iz lige često nisu bili u stanju da prilagode svoje poslovanje novom statusu, a to su slučajevi kada su klubovi ostali bez finansijske podrške vlasnika

⁸ R. Evans, 3.

⁹ R. Evans, 8. Statistika je pokazala da od 88 klubova koji su se takmičili u Fudbalskoj ligi 1923. godine gotovo 97% je opstalo uprkos velikoj depresiji, II svetskom ratu, recesijama i krizama. Vid. C. Flanagan, 11.

¹⁰ J. Beech, S. Horsman, J. Magraw, „Insolvency events among English football clubs”, *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 11(3)/2010, 64. Postoje klubovi koji su više puta u toku svoje istorije bili subjekti stečajnog postupka – u gotovo 70% slučajeva to se dogodilo u roku od sedam godina od prethodnog postupka. *Ibid.*, 62.

¹¹ Evans identifikuje četiri „stečajna scenarija” – egzogeni događaj koji negativno utiče na finansije kluba (*demand shock*), preterano trošenje (*exuberance*), finansijski šokovi – gubitak ključnog izvora finansiranja, sportski neuspeh (*distress*). R. Evans, 11. Jedno istraživanje identifikovalo je pet vrsta stečajeva fudbalskih klubova – klubovi koji nisu uspeali da prevaziđu prebacivanje u niži rang, klubovi koji nisu isplatili dugovano državi, klubovi čiji su „meki dugovi” postali „tvrdi dugovi”, klubovi koji su izgubili vlasništvo nad stadionom i klubovi koji su „višestruki povratnici”. J. Beech, S. Horsman, J. Magraw, 53–66.

¹² B. Buraimo, R. Simmons, S. Szymanski, 36-38.

¹³ Postoje četiri divizije u muškom profesionalnom fudbalu – Premijer liga, Championship, League One i League Two. Ispod toga se nalazi Nacionalna liga. Ispod Premijer lige nalazi se Engleska fudbalska liga (EFL) koja se sastoji iz tri divizije, a u svakoj igraju po 24 kluba. U ligi funkcioniše princip promocije i ispadanja između svake divizije, uključujući i mogućnost prelaska u Premijer, odnosno Nacionalnu ligu. R. Bush, A. Smith, „Institutions”, in: *Football and Law* (ed. Nick de Marco), Bloomsbury Professional, 22.

¹⁴ B. Buraimo, R. Simmons, S. Szymanski, 34.

(*Bury FC*)¹⁵ ili kada su zbog nerealnih finansijskih projekcija i lošeg upravljanja zapali u finansijsku krizu (*Leeds United*).¹⁶ Finansijske teškoće sa kojima se klubovi suočavaju posebno su pogoršane izbijanjem pandemije Kovida 19 kada su klubovi izgubili prihode koji potiču od kupljenih karata i suvenira, jer su se utakmice igrale bez publike. *FC Wigan Athletic* je prvi profesionalni fudbalski klub iz Engleske koji je ušao u postupak administracije usled globalne pandemije.¹⁷

2.2. Sprovođenje stečajnog postupka

Za razliku od drugih subjekata, kod fudbalskih klubova retko kada dolazi do sprovođenja postupka bankrotstva, tj. stečajnog postupka koji vodi prestanku pravnog subjektiviteta kluba. U fudbalskoj industriji u Engleskoj tipičan način rešavanja finansijskih teškoća je sprovođenje postupka administracije. Administracija (uprava) je „alternativni način poslovanja kluba u vanrednim okolnostima” i predstavlja popularan način spasavanja kluba jer omogućava da on preživi na zadovoljstvo svih zainteresovanih strana (posebno navijača i fudbalera).¹⁸ U fudbalu, možda više nego u bilo kojoj drugoj industriji, smatra se da je opstanak najpoželjnija opcija.¹⁹ Međutim, čak i ako ne dođe do prestanka kluba, stečaj obično znači promenu u upravi i/ili vlasničkoj strukturi.²⁰

U osnovi postoje tri načina da klub izađe iz administracije – prodaja novim vlasnicima, postizanje dogovora sa poveriocima o restrukturiranju dugova (*creditor voluntary agreement – CVA*) ili prestanak kluba i prodaja imovine. Može se reći da „CVA predstavlja normu u stečajevima fudbalskih klubova”.²¹ Po pravilu klubovi su koristili CVA kao način izlaska iz administracije u pokušaju da izbegnu oduzimanje poena. Fudbalska liga je podržavala da klubovi izađu iz administracije putem CVA, umesto da budu predmet prodaje, kako bi se osiguralo da fudbalski poverioci budu isplaćeni u celosti.²²

¹⁵ Podrška vlasnika može da izostane zbog smrt vlasnika, povlačenje iz ličnih razloga, neuspeha vlasnika da pruži obećanu podršku, postepenog povlačenja vlasnika, gubitka interesovanja za fudbalski klub, iznenadnog osiromašenje vlasnika. J. Beech, S. Horsman, J. Magraw, 61.

¹⁶ T. Wallington, Administration and the Football League, *Lex Sportiva blog*, 2020, dostupno na: <https://lexsportiva.blog/2020/08/05/administration-the-football-league-and-the-effect-of-covid-19/> (30. 8. 2023).

¹⁷ *Ibid.*

¹⁸ V. Čolović, 56.

¹⁹ J. Beech, S. Horsman, J. Magraw, 55.

²⁰ S. Szymanski, „Entry into exit: insolvency in English professional football”, *Scottish Journal of Political Economy* 64(4)/2017, 424.

²¹ T. D. Cedrone, „A Critical Analysis of Sport Organization Bankruptcies in the United States and England: Does Bankruptcy Law Explain the Disparity in Number of Cases?”, *Seton Hall Journal of Sports and Entertainment Law* 18/2008, 319. CVA može da se sprovede na dva načina. U prvom slučaju, administrator prodaje glavnu imovinu kluba – igrače – kako bi klub mogao da nastavi da posluje u toku trajanja postupka i da izađe iz administracije kao solventan (npr. *Crystal Palace FC*). Drugi slučaj podrazumeva da je administrator dobio zajam od potencijalnog kupca (npr. *Wimbledon FC*, *Luton Town FC*). T. Serby, „British football club insolvency: regulatory reform inevitable?”, *The International Sports Law Journal* 14/2014, 20.

²² T. D. Cedrone, 323. Navodi se primer fudbalskog kluba *Leeds* koji je iz postupka administracije izašao putem prodaje na tržištu, gde su ostali članovi lige glasali da klub bude kažnjen oduzimanjem 15 poena za sezonu 2007/2008, jer nije izašao putem CVA.

Pokretanje postupka administracije ima višestruke posledice. Pored onih koje možemo označiti kao tipično stečajne (imenovanje administratora, moratorijum), u stečaju fudbalskog kluba, mogu se pojaviti i dodatne posledice koje su vezane za položaj kluba u ligi i mogu uticati i na njegov opstanak. Naime, pored posledica koje predviđa stečajni zakon, sama Liga propisuje tzv. sportske sankcije (*sporting sanctions*) koje pogađaju klubove u stečaju.

Kada klub uđe u postupak, on gubi svoju „fudbalsku akciju”, tj. prestaje da bude član fudbalske lige i ne može da se takmiči. Neki klubovi će biti prinuđeni da prodaju igrače, a postoji i rizik oduzimanja bodova.²³ U Engleskoj fudbalskoj ligi za pokretanje postupka administracije predviđena je sankcija oduzimanja bodova. Kada će se to pravilo primeniti i kakve će posledice imati zavisi od dve stvari – kada je došlo do insolventnosti i na kom mestu na tabeli je klub.²⁴ Ako insolventnost nastupi izvan sezone, klub započinje sezonu sa 12 bodova manje. Ako insolventnost nastupi pre četvrtog četvrtka u martu, sankcija se primenjuje odmah. Ako do toga dođe posle ovog datuma, ali u toku regularne sezone, bodovi se oduzimaju kada se utvrđuje konačna rang lista. Ako tim završi u „zoni ispadanja”, umanjeno se primenjuje na narednu sezonu kada tim započinje sezonu sa -12 bodova.

Ovaj sistem je počeo da se primenjuje kako bi se sprečilo da klubovi koriste administraciju kao metod restrukturiranja dugova i izbegavanja obaveza bez ikakvih posledica. Ova pravila sprečavaju klubove da odugovlače se pokretanjem administracije dok se ne nađu u sigurnoj zoni gde oduzimanje poena nema nikakvog uticaja na njihov položaj.²⁵

2.3. Stečajna politika Fudbalske lige

Fudbalska liga je usvojila stečajnu politiku (*Insolvency Policy*) da bi pružila smernice kako će vršiti svoja ovlašćenja u slučaju stečaja fudbalskih klubova. Osnovni ciljevi ove politike su opstanak kluba i članstva u Fudbalskoj ligi; isplata fudbalskih poverilaca i zaštita interesa drugih poverilaca (ostvarivanje najvećeg mogućeg stepena namirenja ostalih poverilaca).²⁶ Ova politika je posle izvesnog vremena revidirana kako bi se odgovorilo na nove izazove. Naime, klubovi su se žalili da rivali zloupotrebljavaju postupak administracije kako bi

²³ U poslednjih 15 godina 15 klubova je bilo sankcionisano oduzimanjem bodova (poslednji slučajevi su *Derby County* i *Bury FC* u 2022. godini). Najčešće je klubovima oduzimano 9, 10 ili 12 poena. Zabeleženi su i slučajevi kada su klubovi gubili i znatno više poena. Tako je, na primer, fudbalski klub *Luton Town* sezonu započeo sa 30 bodova manje – 10 je izgubio zbog neregularnosti oko transfera igrača, a oduzimanjem 20 poena ga je kaznila Fudbalska liga zbog kršenja pravila o izlasku iz administracije. Slično je i fudbalski klub *Bournemouth* izgubio bodove u dva navrata (10 i 17 bodova) zbog nepoštovanja stečajne politike lige. Za detaljnu listu klubova sa podacima o postupku administracije i izgubljenim poenima vid. Football Collective, *What Happens When a Football Club Goes into Administration?*, dostupno na: <https://footballcollective.org.uk/general/what-happens-when-a-football-club-goes-into-administration/> (30. 8. 2023).

²⁴ T. Wallington.

²⁵ *Ibid.*

²⁶ S. Best, „Leeds United and football’s super creditors”, *Soccer & Society*, 11(5)/2010, 662.

stekli nefer prednost u odnosu na druge klubove.²⁷ Na primer, uz pomoć prijateljski nastrojenog administratora, klub može da izvrši pritisak na poverioce da se slože sa otpisivanjem većine duga, čime se postiže da klub izađe iz administracije kao konkurentniji entitet.²⁸ Promenjena pravila je trebalo da dodatno sankcionišu insolventnost.²⁹ Izmena se kretala u nekoliko pravaca. Prvo, izmene su pretrpele sportske sankcije – povećan je broj poena koji se oduzima u slučaju insolventnosti sa 10 na 12. Potom, izmenama stečajne politike Liga je nastojala da odgovori i na prigovor da ne pruža zaštitu drugim neobezbeđenim poveriocima. Tako je uvedeno pravilo da oni moraju da prime makar 25 penija za svaku funtu koja im se duguje, odnosno makar 35 penija ako se dug isplaćuje u periodu dužem od tri godine, kako bi klubovi mogli da izađu iz administracije. Ako klubovi tako ne postupe, izgubiće još 15 poena u godini koja sledi nakon stečaja. U praksi to znači da će neobezbeđeni poverioci dobiti 25% od onoga što im se duguje. To otvara nove probleme, jer se povećava iznos koji je potreban da bi se klub spasio, jer je sada pored sredstava za fudbalske poverioce potrebno izdvojiti i dodatna sredstva za namirenje neobezbeđenih poverilaca. Iako se na ovaj način postiže nešto bolji položaj neobezbeđenih poverilaca, ne rešava se ključni problem – pravilo o fudbalskim poveriocima i dalje ostaje na snazi.³⁰ Uvedene su i proceduralne promene – nova politika ne zahteva da klubovi izađu iz administracije putem CVA, što sa jedne strane može da uštedi vreme i novac, a sa druge strane znači da poverioci nemaju sredstva koja su im stajala na raspolaganju u slučaju kršenja pravila CVA.³¹ Takođe, predviđena je obaveza za administratora da 21 dan reklamira klub kako bi se izbegli privatni dogovori na štetu poverilaca. Iako se namera ocenjuje kao dobra, ističe se da ovaj zahtev može dovesti do značajnog povećanja troškova postupka, jer administrator mora da bude uključen u upravljanje klubom duže vreme.³²

Kako bismo bolje razumeli kakve posledice može imati nepoštovanje stečajne politike lige, moramo se osvrnuti na način na koji ona funkcioniše. Fudbalska liga funkcioniše kao privredno društvo u kome svaki klub koji je član ima jednu akciju na osnovu koje stiče članska prava („zlatna akcija”, *golden share*). Pregovaranje o pravima prenosa i medijskim pravima za račun klubova vrši Liga i svaki klub dobija deo iz zajedničkog fonda (*pool account*). Osim udela koji dobijaju od televizijskih prava, klubovi takođe dobijaju i druge isplate (*basic award payment*) na osnovu ugovora o sponzorstvu i medijskim pravima koje liga ispregovara za račun klubova.³³ Pravo kluba da dobije sredstva uslovljeno je time da klub poštuje

²⁷ B. Buraimo, R. Simmons, S. Szymanski, 40.

²⁸ S. Szymanski, 425.

²⁹ LawInSport, *Football Creditors Rule: Is The Football League's new insolvency policy a step in the right direction?*, 2016, dostupno na: <https://www.lawinsport.com/topics/features/item/football-creditors-rule-is-the-football-league-s-new-insolvency-policy-a-step-in-the-right-direction> (17. 8. 2023).

³⁰ LawInSport. Slično C. Flanagan, 15.

³¹ LawInSport.

³² LawInSport.

³³ T. Serby, 14.

pravila koja postavlja Fudbalska liga.³⁴ Isplata novca iz zajedničkog fonda uslovljena je ispunjavanjem obaveza od strane kluba. U slučaju stečaja, pravila predviđaju da klubovi moraju da prenesu svoju akciju na Ligu. Ako isplate fudbalske poverioce, Liga može da se odrekne primene pravila o prenosu. Ako klub ne izvrši isplate fudbalskim poveriocima, to može učiniti Liga iz zajedničkog fonda.

3. FUDBALSKI POVERIOCI

Specifičnost stečajnog postupka fudbalskih klubova u Engleskoj je postojanje posebne klase super-privilegovanih poverilaca koja mora da se namiri u celosti pre drugih poverilaca kako se smatralo da je klub ispunio svoje obaveze u skladu sa stečajnom politikom fudbalske lige. To su: 1. Fudbalska liga, Premijer liga i Fudbalski savez; 2. penzione šeme Lige; 3. drugi fudbalski klubovi članovi Lige ili Premijer lige; 4. holding kompanija Lige ili društvo ćerka te holding kompanije; 5. sadašnji i bivši zaposleni klubova-članova lige za neisplaćene naknade, ali ne i za naknade za tehnološke viškove, nezakonito otpuštanje ili druga potraživanja koja nastaju nakon prestanka ugovora; 6. udruženje profesionalnih fudbalera; 7. fudbalska fondacija. Na začelju liste nalaze se Nacionalna liga i njeni članovi. Iz navedenog možemo videti da jedina grupa privilegovanih poverilaca koja se uklapa sa tendencijama u stečajnom pravu su zaposleni.³⁵ U slučaju fudbalskih klubova tu spadaju igrači, menadžeri i drugo osoblje, a trebalo bi i zaposleni sa nepunim radnim vremenom.³⁶ U slučaju kada sredstva nisu dovoljna da se namire prve četiri grupe poverilaca, predviđeno je da u tom slučaju odluku o raspodeli sredstava donosi Odbor Engleske fudbalske lige. U tom slučaju, osoblje kluba, ni drugi poverioci ne bi primili ništa.³⁷ U slučaju da su pre četiri grupe namirene, a ne preostane dovoljno sredstava za ostale poverioce, namirenje se vrši *pro rata*.

Ovo pravilo je izazvalo dosta kontroverzi iz najmanje dva razloga. Prvo, prioritet je dat grupi poverilaca koja bi se u drugim okolnostima svrstavala u neobezbeđene neprivilogovane poverioce koji iz perspektive stečajnog prava nemaju pravo na prioritetno namirenje prilikom raspodele stečajne mase.³⁸ Drugo, prioritet je dat na osnovu autonomnih akata fudbalske lige, a ne zakonom kako je to uobičajeno. Primena ovog pravila otvara i pitanje kako ono

---

³⁴ F. Thomson, "Not quite as expected?": *An Investigation of the Regulation of Insolvency as applied to English Professional Football Clubs*, doktorska disertacija, University of Kent, 2018, 122.

³⁵ O pravnom položaju zaposlenih u stečajnom postupku vid. A. Višekruna, *Pravni položaj zaposlenih u stečajnom postupku*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2013. A. Višekruna, „Odgovornost direktora za neisplaćena potraživanja zaposlenih u slučaju stečaja poslodavca”, *Strani pravni život* 3/2016, 77–89.

³⁶ A. McGregor, *The effect of the Football Creditors Rule on staff wages in the event of an EFL club's insolvency*, dostupno na: <https://www.brabners.com/blogs/effect-football-creditors-rule-staff-wages-event-efl-clubs-insolvency> (30. 8. 2023)

³⁷ *Ibid.*

³⁸ B. Jones, C. Moss, C. Goddard, „The decline and fall of Pompey: HMRC and football clubs' tax debts”, *Corporate Rescue and Insolvency* 3(2)/2010, 52.

korelira sa dužnostima direktora društva u finansijskim teškoćama, jer je upitno da li je opravdano da sprovedu prioritarno namirenje fudbalskih poverilaca, čime smanjuju imovinu dužnika dostupnu za raspodelu ostalim poveriocima.³⁹

Ovo pravilo je predmet rasprava, jer njegova primena u praksi znači da će u celosti biti plaćeni iznosi višemilionskih zarada fudbalera i skupi transferi, dok se može dogoditi da bez isplate ostanu poverioci kojima se duguju relativno mali iznosi.⁴⁰ U poverioce koji najčešće ostaju nenamireni spadaju organizacija koja pruža prvu pomoć na stadionima (*St John Ambulance*), catering, usluge održavanja stadiona, računi za komunalije i dugovi prema Kruni (HMRC).⁴¹

3.1. Pravilo o fudbalskim poveriocima – *pro et contra*

Diskusije o opravdanosti ovog pravila nisu povezane samo sa stečajnim pravom, već se postavlja pitanje njegovog uticaja na ponašanje fudbalskih klubova. Ističe se da ovo pravilo promovise preterano trošenje, klubovi ne snose rizike zbog preteranog trošenja, već oni padaju da druge (nefudbalske) poverioce.⁴²

O opravdanosti postojanja ovog pravila u dva navrata izjašnjavao se i komitet Donjeg doma britanskog parlamenta (*House of Commons*). Prva analiza rađena je 2011. godine kada se Komitet negativno izrazio o postojanju i primeni ovog pravila, smatrajući da ako ga nadležna fudbalska tela ne ukinu, ili ga sud ne proglasi nezakonitim, zakonodavac treba da reaguje i donese zakon kojim će ga ukinuti.⁴³ Komitet je smatrao da je ovo pravilo neopravdano ne samo sa moralne strane (jer šteti zajednici), već i jer stvara sistemski problem – njegova primena podstiče preterano preuzimanje finansijskih rizika, pružajući zaštitu (*safety net*) onima koji žele da se okoriste od takve prakse. Ovo pravilo se opisuje kao „*post facto* preferencijalni tretman poverilaca koji je bio nezakonit da je reč o stečaju bilo kog drugog subjekta”. Pravilo se označava i kao „loše rešenje, još goreg problema” imajući u vidu da su fudbalski klubovi u osnovi finansijski nestabilni i ovo pravilo pokušava da popravi situaciju samo na površini.⁴⁴

Komitet se još jednom osvrnuo na opravdanost primene pravila u izveštaju iz 2013. godine.⁴⁵ Ukazano je da ovo pravilo ima ograničen domen primene, jer štiti

³⁹ *Ibid.*

⁴⁰ Vid. LawInSport. Poznat je primer da su fudbalski poverioci kluba *Portsmouth* u sezoni 2009/2010 bili namireni u iznosu od preko 20 miliona britanskih funti, dok dug prema *St Johns Ambulance* u iznosu od 2702 funte nije bio isplaćen. Vid. M. O’Neil, *The Football Creditors Rule*, 2020, dostupno na: <https://www.sportlawmusings.com/post/the-football-creditors-rule> (17. 8. 2023)

⁴¹ Insolvency Lawyers’ Association, „*HMRC v Football League Limited* - challenging the football creditors rule“, *Technical Bulletin* No. 428, 1, dostupno na: <https://www.ilauk.com/docs/ilabull428.pdf> (17. 8. 2023).

⁴² C. Flanagan, 14.

⁴³ House of Commons Culture, Media and Sport Committee, *Football Governance*, 2011, par. 107, dostupno na: <https://publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmcmds/792/79207.htm#a18> (17. 8. 2023).

⁴⁴ *Ibid.*, par. 98.

⁴⁵ House of Commons Culture, Media and Sport Committee, *Football Governance Follow-up*, 2013, dostupno na: <https://publications.parliament.uk/pa/cm201213/cmselect/cmcmds/509/50907.htm#a15> (17. 8. 2023).

klubove samo od posledica stečaja klubova u Engleskoj, ne i u drugim zemljama. Takođe, primena pravila negativno utiče i na finansije kluba, jer umesto da se sredstva koriste za oporavak kluba, ona moraju da se usmere na fudbalske poverioce. Pravilo dodatno finansijski opterećuje potencijalnog novog vlasnika (kupca) kluba, jer on mora da izmiri brojne obaveze pre nego što uopšte može da kupi klub.⁴⁶ Smatra se da bi ukidanje pravila moglo kratkoročno negativno da utiče na finansije pojedinih klubova, ali da bi dugoročno imalo pozitivne efekte, jer bi zahtevalo od klubova da dokažu da mogu da plate troškove transfera i time ograničilo transakcije sa klubovima koji to ne mogu da ispune.⁴⁷ Pravilo štiti interese (često preplaćenih) fudbalera i drugih klubova na račun poreskih vlasti i malih snabdevača. Uprkos ranijim preporukama, fudbalska tela nisu našla alternativno rešenje, niti su našla način da smanje negativne efekte pravila po solventnost (npr. da se dopusti da klubovi mogu da izmene ugovore fudbalera i plate niže zarade u slučaju ispadanja iz lige).⁴⁸

Fudbalska liga je pokušavala da odbrani njegovu primenu, pozivajući se na potrebu da se zaštiti integritet takmičenja i spreči domino efekat finansijskih teškoća jednog kluba.⁴⁹ I predstavnici klubova su smatrali da je ovo pravilo od velike koristi za klubove, jer im omogućava da na posluju bez straha da neki od članova lige neće ispuniti svoje obaveze. Istakli su i da ukoliko klub prestane da postoji, to će naškoditi svim klubovima u ligi, jer je nužno da klubovi igraju jedni protiv drugih kako bi se liga održala.⁵⁰ Ideja iza ovog pravila je bila da se spreči „efekat preliivanja“ (*spillover effect*) gde bi mnogi klubovi ostali bez sredstava zbog toga što je jedan klub koji im duguje novac subjekt stečajnog postupka. Liga je pravdala ovo pravilo time da klubovi predstavljaju zajednicu koja može da opstane samo kao grupa i dopuštanje klubovima da izbegnu svoje obaveze bi bilo nepravično prema toj zajednici.⁵¹

Svoje viđenje položaja fudbalskih poverilaca dalo je i profesionalno udruženje stečajnih upravnika Ujedinjenog kraljevstva (R3). U preporukama za reformu ovog instituta,⁵² udruženje ističe da je svesno značaja koji pravilo ima za očuvanje konkurentnosti u ligi, ali da smatra da treba učiniti više kako bi se zaštitili neobezbeđeni poverioci i poboljšao njihov položaj, uravnotežavanjem ovog pravila. Kako bi se postigao taj cilj, dato je nekoliko preporuka, od kojih su neke kasnije i implementirane u izmenjenu stečajnu politiku Lige:⁵³

obaveštavanje neobezbeđenih poverilaca u postupku pregovora o njihovom mestu u stečajnoj hijerarhiji kako bi doneli informisanu odluku da li će poslovati sa klubom;

---

⁴⁶ *Ibid.*, par. 92.

⁴⁷ *Ibid.*, par. 93.

⁴⁸ *Ibid.*, par. 94.

⁴⁹ *Ibid.*, par. 99.

⁵⁰ *Ibid.*, par. 104.

⁵¹ T. Wallington.

⁵² R3, *Level Playing Field: SMEs, taxpayers, and the 'Football Creditors Rule' Recommendations for reform*, 2014, 1, dostupno na: <https://www.r3.org.uk/press-policy-and-research/policy-research/corporate-insolvency/page/2> (14. 9. 2023).

⁵³ *Ibid.*, 2.

- izmena opsega primene pravila o fudbalskim poveriocima kako bi se obuhvatile samo buduće isplate u narednih 12 meseci, kako bi se sprečilo da igrači koji su pre više sezona napustili klub, a imaju potraživanja prema njemu traže isplate;
- oduzimanje jednog boda za klubove koji dva uzastopna meseca ne plate svoje poreske obaveze;
- trebalo bi uspostaviti minimalne sankcije za klubove koji ne postignu usvajanje CVA ili ne ispoštuju odobreni CVA – predlog je da to bude automatski prelazak u niži rang ili oduzimanje 30 poena na kraju tekuće ili početku naredne sezone;
- trebalo bi uvesti minimalni iznos isplate koju će primiti neobebeđeni poverioci (npr. 35 penija za funtu u periodu od tri godine);
- primena pravila o finansijskom fer pleju i na klubove u Premijer ligi, ne samo na one koji se takmiče u UEFA takmičenjima.

Smatra se da ovo pravilo ne bi izdržalo test pravičnosti iako su sudovi našli da ne krši stečajne principe. Ono lišava nefudbalske poverioce mogućnosti da posluju pod jednakim uslovima – „ono je suštinski i namerno nefer jer vrednuje više fudbalske poverioce od nefudbalskih”.⁵⁴ Imajući u vidu da klubovi troše daleko izvan svojih mogućnosti, smatra se rešenje *tog* problema trebalo da bude prioritet Fudbalske lige, umesto da Liga „pokušava da legitimizuje neodrživo trošenje uvođenjem mehanizma koji *ex post* rešava pitanje finansijskog neuspeha”.⁵⁵

Pokušajem rešavanja negativnih efekata lošeg finansijskog stanja klubova bavila se i FIFA, kao i nacionalna fudbalska tela kroz uvođenje pravila o finansijskom fer pleju (*Financial Fair Play Rules* – FFPR).⁵⁶ Jedna linija argumenata u vezi sa fudbalskim poveriocima može se dovesti u vezu i sa ovim pravilima. Naime, polazi se od stava da su pravilo o fudbalskim poveriocima i FFPR u direktnoj suprotnosti, odnosno da pravilo o fudbalskim poveriocima podriva ciljeve koje FFPR želi da postigne. Kod FFPR naglasak je na proaktivnom *ex ante* delovanju, odnosno sprečavanju da do finansijskih teškoća dođe, dok FCR deluje *ex post*, nakon što su finansijske teškoće nastupile.⁵⁷ Takođe, imajući u vidu da FCR stvara rizik od moralnog hazarda i podstiče neracionalno trošenje sredstava, to se ne uklapa u ciljeve koje FFPR želi da postigne. Osnovni cilj FFPR je da se ograničavanjem količine novca koju klubovi smeju da potroše smanji rizik od insolventnosti. Međutim, imajući u vidu da klubovi i dalje pokreću stečajni postupak, pitanje je da li i ova pravila ostvaruju svoj proklamovani cilj.⁵⁸

⁵⁴ C. Flanagan, 13.

⁵⁵ *Ibid.*

⁵⁶ Ova pravila obuhvataju dva ključna segmenta – pravila koja uređuju maksimalne gubitke koje klub može da ima u toku određenog perioda (*FFP Rules*) i pravila koja regulišu maksimalne plate koje mogu da se isplate igračima (*Salary Cap Rules*). N. de Marco *et al.*, „Financial Regulation and Financial Fair Play”, in: *Football and Law* (ed. Nick de Marco), Bloomsbury Professional, 350.

⁵⁷ C. Flanagan, 15.

⁵⁸ N. de Marco *et al.*, 353.

3.2. Pravilo o fudbalskim poveriocima i odnos sa stečajnim načelima

Pravilo o fudbalskim poveriocima se kritikuje ne samo sa aspekta njegovog uticaja na finansijski (ne)odgovorno ponašanje klubova, već se takođe postavlja i pitanje njegovog odnosa sa opštim načelima stečajnog prava. U ovom slučaju, u fokusu su dva opšta načela – *pari passu* i *anti-deprivation rule*. Problem je što primena pravila o fudbalskim poveriocima nema zakonsko uporište, a njime se odstupa od opštih načela stečajnog prava. Iz tog razloga se ovo pravilo nekoliko puta osporavalo pred engleskim sudovima.

Pari passu princip polazi od toga da ako imovina stečajnog dužnika nije dovoljna za namirenje svih dugova oni će biti namireni srazmerno.⁵⁹ Kršenje ovog principa znači da se stečajna masa raspodeljuje u korist jedne grupe poverilaca na uštrb druge. Od ovog principa postoje jasno definisani izuzeci (npr. obezbeđeni poverioci ili privilegovani poverioci prevedeni stečajnim zakonom), ali se oni predviđaju zakonom, ne autonomnim aktima različitih tela i organizacija.⁶⁰ Fudbalski poverioci koji bi prema redovnom redosledu namirenja bili svrstani među neprivegovane neobezbeđene poverioce, privileguju se u odnosu na druge poverioce. Kod primene *pari passu* principa svaki ugovor koji nastoji da promeni ustanovljeni princip raspodele je ništav.⁶¹ Nebitno je šta je svrha koju su stranke imale na umu prilikom sklapanja ugovora – ugovor može biti ništav čak i ako je *bona fide* komercijalna transakcija koja je nastala iz razloga koji nemaju veze sa stečajem.⁶² U slučaju koji je HMRC pokrenula protiv Fudbalske lige pred Visokim sudom (*High Court*)⁶³ poreske vlasti su tvrdile da ovo pravilo predstavlja nezakonit pokušaj da se putem ugovora izbegne primena Stečajnog zakona i načela *pari passu* raspodele poveriocima.⁶⁴ U pogledu kršenja *pari passu* principa u ovom konkretnom slučaju, sud je našao da se on primenjuje samo

⁵⁹ Ovaj princip ima dve varijante – „jaka” podrazumeva da se svi poverioci namiruju srazmerno, a „slaba” da se poverioci u okviru jednog isplatnog reda namiruju srazmerno u sistemu koji poznaje hijerarhiju između isplatnih redova. V. Finch, D. Milman, *Corporate Insolvency Law Perspectives and Principles*, Cambridge University Press, 2017, 511.

⁶⁰ C. Flanagan, 4.

⁶¹ Insolvency Lawyers’ Association, 2. Zapravo, sudovi neblagonaklono gledaju na pokušaje da poverioci za sebe pribave povoljniji položaj nego što bi im po zakonu pripadao, dok načelno nemaju ništa protiv da poverilac sebe stavi u lošiji položaj. V. Finch, D. Milman, 536.

⁶² T. Serby, 15.

⁶³ *Revenue & Customs Commissioners v Football League Limited & Football Association Premier League Limited* [2012] EWHC 1372 (Ch). HMRC je pokrenula postupak ne pozivajući se na činjenice konkretnog slučaja sa željom da se sud načelno izjasni o ovom pitanju. To je bilo problematično, jer pitanje primene i potencijalnog kršenja bilo kog od ova dva principa zavisi od okolnosti konkretnog slučaja. Npr. pitanje da li će se ovi principi primenjivati zavisi od toga da li je stečaj nastupio pre ili nakon što je klub ispunio svoje obaveze. Vid. *Revenue & Customs Commissioners v Football League Limited & Football Association Premier League Limited*, par. 59.

⁶⁴ M. Alsop, *Anti-Deprivation Rule Did Not Prevent “Football Creditors” Of A Football Club Being Paid In Full Before Other Unsecured Creditors*, 2012, dostupno na: <https://vlex.com/vid/deprivation-prevent-creditors-385534596> (17. 8. 2023).

samo na „distributivne stečajne režime”.⁶⁵ Odnosno, ovo pravilo se ne vezuje za insolventnost *per se*, već za raspodelu imovine u stečaju, dok je administracija po svojoj prirodi postupak koji je usmeren na spašavanje kompanije koji može zahtevati trgovinske odluke koje stavljaju određene neobezbeđene poverioce u materijalno bolji položaj od drugih.⁶⁶ Sud je takođe istakao da se *pari passu* princip primenjuje na raspodelu imovine koja je pripadala dužniku pre otvaranja stečajnog postupka, kao i onu koju stekne tokom trajanja postupka, a da se ne može primeniti na imovinu koja dužniku nikada nije ni pripadala.⁶⁷

Anti-deprivation rule vezuje se za situacije kada imovina dužnika koja je mogla da se iskoristi za namirenje poverilaca iz stečajne mase biva stavljena izvan domašaja poverilaca.⁶⁸ Kršenje ovog principa podrazumeva izuzimanje određene imovine iz stečajne mase na štetu poverilaca, ali se ono primenjuje samo kada postoji namera da se izbegne primena stečajnih pravila.⁶⁹ Rasprave o primeni ovog pravila u domenu fudbalskog prava svode se na pitanje da li sredstva koja klubovi dobijaju u skladu sa pravilima lige i modalitet raspodele sredstava predviđen pravilima lige čini ta sredstva delom imovine dužnika u slučaju stečaja ili ne. U slučaju koji je HMRC pokrenula protiv Fudbalske lige, ispitivalo se da li prihodi od televizijskih prava predstavljaju deo imovine fudbalskog kluba-stečajnog dužnika. Pravila Lige predviđaju da pravo na prihod od televizijskih prava pripada klubu samo kada ispuni sve obaveze iz tekuće sezone, pa se postavilo pitanje da li bi i u kojim okolnostima stečajna masa trebalo da ima pravo na te prihode.⁷⁰ U slučaju otvaranja stečajnog postupka nad klubom, on ne može da se takmiči, tako da ne može ni da ispuni svoje obaveze do kraja, a iz pravila Lige proističe da prihodi pripadaju klubu samo ukoliko uspešno okonča sezonu. To pravilo je uvedeno zbog snažne ekonomske međuzavisnosti klubova i potrebe da se očuva integritet fudbalske (i Premijer) lige kao takmičenja, ali i komercijalnog poduhvata.⁷¹ Fudbalska liga je odbila navode HMRC da su sredstva primljena iz zajedničkog fonda i zlatna akcija deo imovine kluba i posledično deo stečajne mase, ističući da nijedno nema vrednost dok god klub na ispuni sve svoje obaveze iz sezone. Isplata koju Liga vrši fudbalskim poveriocima iz zajedničkog fonda nije imovina koja pripada klubu jer on na ta sredstva stiče pravo samo u slučaju da ispuni sve obaveze u sezoni (okonča sezonu). Takođe, ako nastupi stečaj, klub gubi zlatnu akciju i ona nema nikakvu vrednost, jer klub nema nikakva prava po osnovu te akcije. Sud je presudio u korist Lige, smatrajući da u ovom

⁶⁵ Vid. *Revenue & Customs Commissioners v Football League Limited & Football Association Premier League Limited*, par. 87.

⁶⁶ C. Flanagan, 4-5.

⁶⁷ *Revenue & Customs Commissioners v Football League Limited & Football Association Premier League Limited*, par. 66.

⁶⁸ C. Flanagan, 3.

⁶⁹ Insolvency Lawyers' Association, 3.

⁷⁰ U primeru kluba *Portsmouth*, klub zbog stečaja nije okončao sezonu i iako je odigrao 45 od 46 utakmica, smatralo se da nije ispunio svoju ugovornu obavezu do kraja.

⁷¹ C. Flanagan, 4.

slučaju stečajni dužnik ne može biti lišen nečega što još uvek ni nije u njegovom posedu, tako da ni poverioci ne mogu biti oštećeni.

U pogledu primene *anti-deprivation principa* postavilo se i pitanje uloge treće strane⁷² – Premijer lige – i utvrđivanja imovine koja je dostupna poveriocima. Sud je smatrao da sredstva koja su iz zajedničkog fonda prebačena fudbalskim poveriocima nikada nisu bila deo imovine kluba, tako da drugi poverioci nisu oštećeni. Isplate su bile ključne za dobijanje podrške poverilaca za CVA, što je po mišljenju suda doprinelo većim prihodima HMRC nego da je pokrenuta likvidacija. Sud nije našao da je Premijer liga izbegavala isplate ili da je klub privilegovao određene poverioce.

Na osnovu napred iznetog, pokazuje se da je prisutan trend da različit tretman klasa poverilaca ne znači automatski da je reč o nepravičnom tretmanu.⁷³ U svakom konkretnom slučaju potrebno je da se izvrši analiza imovine ili prava koji su dostupni određenoj klasi poverilaca, a ne da se ispituje šta bi trebalo da bude dostupno ili da se pokušava ponovno pregovaranje ranije postignutog komercijalnog ugovora.⁷⁴ Odluke suda pokazuju da je u praksi moguće kreirati strukture koje će omogućiti namirenje određene grupe poverilaca pre ostalih, a da se istovremeno izbegne primena stečajnih načela.⁷⁵

Uspeh Fudbalske lige u sporu koji je pokrenula HMRC posledica je uvreženog stanovišta sudske prakse da oblast sporta ima specijalni status.⁷⁶ Specifičnost sporta (*sporting specificity, sporting interest*) postaje deo pravne terminologije kao indikator posebne prirode sportskih aktivnosti što implicira da bi fudbal (ili bilo koji drugi sport) trebalo bi posmatrati na potpuno drugačiji način u odnosu na druge poslovne aktivnosti.⁷⁷ U slučajevima koje je poreska administracija pokrenula, sud je stao na stanovište da zahtev da se ispune sve obaveze pre nego što se dobiju sredstva iz zajedničkog fonda predstavlja validan uslov ugovora.⁷⁸ Sud je smatrao da su osnivački akti Fudbalske lige ugovor između svih klubova koji su članovi lige i da su se svi klubovi složili da samo kada ispune sve obaveze u/ prema Ligi stiču pravo na novac iz zajedničkog fonda. Ovaj zaključak je u skladu sa specijalnom pozicijom koju sport ima u pravnom sistemu (sportski izuzetak). Jedinствена karakteristika sportskog nadmetanja leži u činjenici da je vrednost takmičenja upravo u tome da svaki klub igra protiv svakog kluba dva puta, tj. da se sezona kao celina posmatra kao „jedinствен poduhvat”.⁷⁹ Iako se Liga u ovim

---

⁷² Slično pitanje je bilo i u slučaju *Wimbledon Football Club Ltd.*, [2004] EWCA kada je sud našao da nije bilo povrede, jer je treća strana (kupac fudbalskog kluba) isplatio ove poverioce iz svojih fondova.

⁷³ M. Rutstein, V. Ferguson, „Football and Fashion: No Way to Treat a Creditor?”, *Corporate Rescue and Insolvency*, 2010, 244.

⁷⁴ *Ibid.*

⁷⁵ M. Alsop.

⁷⁶ T. Serby, 22.

⁷⁷ F. Thomson, 132. Vid. J. Čeranić Perišić, „Sport u Evropskoj uniji – na raskršću nadležnosti – implikacije primene člana 165”, u: *Srpski fudbal - uporednopravni izazovi i perspektive II* (ur. Miloš Stanić, Dejan Šuput). Institut za uporedno pravo, Beograd 2022, 13.

⁷⁸ F. Thomson, 126.

⁷⁹ T. Serby, 20–21.

postupcima nije pozvala na princip „sportskog izuzetka”, analiza iznetih argumenata da je sport jedinstven (i da se stoga ne primenjuju opšta pravila) ukazuje da se ona implicitno poziva na ovo pravilo.⁸⁰

4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Sport, a posebno fudbal, predstavlja značajnu privrednu aktivnost. Osobnosti sporta kao (ekonomske) aktivnosti dovode do toga da se u pravnim izvorima koji regulišu različite aspekte sporta pojavljuju rešenja koja nisu svojstvena drugim aktivnostima.

U radu smo fokus stavili na englesko fudbalsko pravo i institut fudbalskih poverilaca. Reč je o posebnoj grupi super-privilegovanih poverilaca koji u slučaju stečaja kluba moraju biti namireni pre ostalih poverilaca kako bi se smatralo da je klub ispunio zahteve propisane autonomnim aktima Lige. (Ne)primena ovog pravila povlači sa sobom određene posledice. Ako klubovi ne ispoštuju zahteve koje postavljaju akti Lige, biće lišeni svih prava koja bi im pripadala. Sa druge strane, ako se ovo pravilo primeni, to otvara prostora za kritike iz ugla nefudbalskih poverilaca. Uočili smo da se pravilo kritikovalo sa dva aspekta – da podstiče neracionalno trošenje klubova i da njegova primena odstupa od osnovnih principa stečajnog prava. U sporovima koji su vođeni povodom primene ovog pravila, postavilo se pitanje da li norme Fudbalske lige krše osnovne stečajne principe. U sudskom postupku se pre svega razmatralo šta čini imovinu kluba – da li sredstva koja klubovi dobijaju u skladu sa pravilima lige čine imovine dužnika u slučaju stečaja ili ne. Na osnovu dosadašnje prakse engleskih sudova, možemo zaključiti da sudovi pre svega vode računa koja vrsta postupka je otvorena nad stečajnim dužnikom, jer to određuje koja stečajna načela će se primenjivati. Potom sudovi ispituju sve okolnosti konkretnog slučaja i vrši analizu imovine ili prava. Primetno je da su sudovi do sada u svojoj proceni uvažavali specifičnost fudbalskog nadmetanja.

---

⁸⁰ *Ibid.*, 17.

Aleksandra Višekruna, LL.M.

Associate

Institute of Comparative Law, Belgrade

FOOTBALL CREDITORS IN INSOLVENCY OF FOOTBALL CLUBS

Summary

The subject of this paper is the institute of football creditors that exists in the bankruptcy of football clubs in England. It is an institute that was introduced in English football by the autonomous acts of the football bodies of the English league. This rule has been regarded as critical in preserving the integrity of the football competition and protecting the football clubs participating in the League, while the issue of protecting the interests of other creditors outside the sphere of football remains aside. Even though its legality has been challenged in English courts multiple times, the rule remains in effect. The provision was criticised in two ways: it encourages reckless spending by clubs and its implementation deviates from basic bankruptcy concepts. In addition to the topic of football creditors, in the paper we will also discuss the English football league's bankruptcy policy, which is inextricably linked to the law on football creditors.

Keywords: football, football law, insolvency law, football creditors, *pari passu* principle, anti-deprivation rule.

Literatura

- Alsop, M., *Anti-Deprivation Rule Did Not Prevent "Football Creditors" Of A Football Club Being Paid In Full Before Other Unsecured Creditors*, 2012, dostupno na: <https://vlex.com/vid/deprivation-prevent-creditors-385534596> (17. 8. 2023).
- Beech, J., Horsman, S., Magraw, J. „Insolvency events among English football clubs”, *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 11(3)/2010, 53–66.
- Best, S. „Leeds United and football's super creditors”, *Soccer & Society*, 11(5)/2010, 659–667.
- Buraimo, B., Simmons, R., Szymanski, S., „English Football”, *Journal of Sports Economics* 7(1)/2006, 3–113.
- Bush, R., Smith, A., „Institutions”, in: *Football and Law* (ed. Nick de Marco), Bloomsbury Professional, 15–27.
- Cedrone, T. D. „A Critical Analysis of Sport Organization Bankruptcies in the United States and England: Does Bankruptcy Law Explain the Disparity

- in Number of Cases”, *Seton Hall Journal of Sports and Entertainment Law* 18/2008, 297–338.
- Čolović, V. „Insolventnost i fudbalski klubovi”, u: *Srpski fudbal : uporedno-pravni izazovi i perspektive* (ur. Jovan Šurbatović), Institut za uporedno pravo, Beograd 2016, 49–61. Dostupno na: <http://ricl.iup.rs/1157/>.
- Ćeranić Perišić, J. „Sport u Evropskoj uniji – na raskršću nadležnosti – implikacije primene člana 165”, u: *Srpski fudbal - uporednopravni izazovi i perspektive II* (ur. Miloš Stanić, Dejan Šuput). Institut za uporedno pravo, Beograd 2022, 9–21.
- De Marco, N. *et al.*, „Financial Regulation and Financial Fair Play”, in: *Football and Law* (ed. Nick de Marco), Bloomsbury Professional, 350–389.
- Evans, R. „The ‘S-Score’ of financial sustainability for professional football clubs”, *Working Paper. Birkbeck Sport Business Centre*, 15(1)/2023. Dostupno na: <https://eprints.bbk.ac.uk/id/eprint/51807/> (17. 8. 2023).
- Finch, V., Milman, D., *Corporate Insolvency Law Perspectives and Principles*, Cambridge University Press, 2017.
- Flanagan, C. „Paid in Full: A Critical Look at the Law and Economics of the Football Creditors Rule”, *Entertainment and Sports Law Journal* 14(3)/2016.
- Football Collective, *What Happens When a Football Club Goes into Administration?*, dostupno na: <https://footballcollective.org.uk/general/what-happens-when-a-football-club-goes-into-administration/> (30. 8. 2023).
- House of Commons Culture, Media and Sport Committee, *Football Governance*, 2011, par. 107, dostupno na: <https://publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmcumeds/792/79207.htm#a18> (17. 8. 2023).
- House of Commons Culture, Media and Sport Committee, *Football Governance Follow-up*, 2013, dostupno na: <https://publications.parliament.uk/pa/cm201213/cmselect/cmcumeds/509/50907.htm#a15> (17. 8. 2023).
- Insolvency Lawyers’ Association, „HMRC v Football League Limited - challenging the football creditors rule“, *Technical Bulletin* No. 428., 1, dostupno na: <https://www.ilauk.com/docs/ilabull428.pdf> (17. 8. 2023).
- Jones, B., Moss, C., Goddard, C., „The decline and fall of Pompey: HMRC and football clubs’ tax debts”, *Corporate Rescue and Insolvency* 3(2)/2010, 51–53.
- LawInSport, *Football Creditors Rule: Is The Football League’s new insolvency policy a step in the right direction?*, 2016, dostupno na: <https://www.lawinsport.com/topics/features/item/football-creditors-rule-is-the-football-league-s-new-insolvency-policy-a-step-in-the-right-direction> (17. 8. 2023).
- McGregor, A. *The effect of the Football Creditors Rule on staff wages in the event of an EFL club’s insolvency*, dostupno na: <https://www.brabners.com/blogs/effect-football-creditors-rule-staff-wages-event-efl-clubs-insolvency> (30. 8. 2023)

- Momčilov, M. „O mogućim pravnim formama sportske organizacije u srpskom pravu”, u: *Srpski fudbal - uporednopravni izazovi i perspektive II* (ur. Miloš Stanić, Dejan Šuput), Institut za uporedno pravo, Beograd 2022, 71–85.
- O’Neil, M., *The Football Creditors Rule*, 2020, dostupno na: <https://www.sportlawmusings.com/post/the-football-creditors-rule> (17. 8. 2023).
- R3, *Level Playing Field: SMEs, taxpayers, and the ‘Football Creditors Rule’ Recommendations for reform*, 2014, 1, dostupno na: <https://www.r3.org.uk/press-policy-and-research/policy-research/corporate-insolvency/page/2> (14. 9. 2023).
- Revenue & Customs Commissioners v Football League Limited & Football Association Premier League Limited* [2012] EWHC 1372 (Ch).
- Rutstein, M., Ferguson, V., „Football and Fashion: No Way to Treat a Creditor?”, *Corporate Rescue and Insolvency*, 2010, 242–244.
- Serby, T. „British football club insolvency: regulatory reform inevitable?”, *The International Sports Law Journal* 14/2014, 12–23.
- Szymanski, S. „Entry into exit: insolvency in English professional football”, *Scottish Journal of Political Economy* 64(4)/2017, 419–444.
- Thomson, F., „Not quite as expected?”: *An Investigation of the Regulation of Insolvency as applied to English Professional Football Clubs*, doktorska disertacija, University of Kent, 2018, 122.
- Višekruna, A. *Pravni položaj zaposlenih u stečajnom postupku*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2013.
- Višekruna, A. „Odgovornost direktora za neisplaćena potraživanja zaposlenih u slučaju stečaja poslodavca”, *Strani pravni život* 3/2016, 77–89.
- Wallington, T. *Administration and the Football League*, *Lex Sportiva blog*, 2020, dostupno na: <https://lexsportiva.blog/2020/08/05/administration-the-football-league-and-the-effect-of-covid-19/> (30. 8. 2023).